

HE 76/2022 eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta 29.9.2022

Ympäristöministeriö

lainsäädäntöneuvos Pasi Kallio

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteet

- **Hallitusohjelma – Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi (3.1)**
 - Tavoite 5: Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa – Suomi saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet
 - Toimenpiteet: Luonnonsuojelulainsäädäntöä uudistetaan arvioinnin pohjalta
- **Uudistuksen tavoite**
 - Lakiin esitettävillä muutoksilla parannettaisiin ensivaiheessa edellytyksiä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja elvyttää epäsuotuisalla suojelutasolla olevien eliölajien ja luontotyyppien tilaa
- Esityksessä on otettu huomioon myös TaVM 7/2020 vp (kaivoslaki NYT –lakialoite)

Luonnon monimuotoisuuden taloudellinen arvo

- Luonnon monimuotoisuuden taloudellinen arvo osana yhteiskunnallista kokonaisuutta tunnistetaan aiempaa vahvemmin
- Dasgupta -raportti (ks. <https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>): luontopääoma tulisi tunnistaa yhdeksi pääoman muodoksi taloudellisen ja sosiaalisen pääoman rinnalla
- Ihmiskunta ja talous ovat riippuvaisia luonnon tarjoamista palveluista
- Luonnon monimuotoisuus mahdollistaa ekosysteemipalveluiden ylläpitämisen, mikä mahdollistaa talouden toimivuuden
- Luonnon monimuotoisuuden heikkenemisellä on merkittäviä ja kauaskantoisia vaikutuksia myös taloudelle

Toimintaympäristö 2020: lajit

Suomen eliölajeista uhanalaisia 12 %

Lajien uhanalaistumiskehitystä ei ole pysäytetty

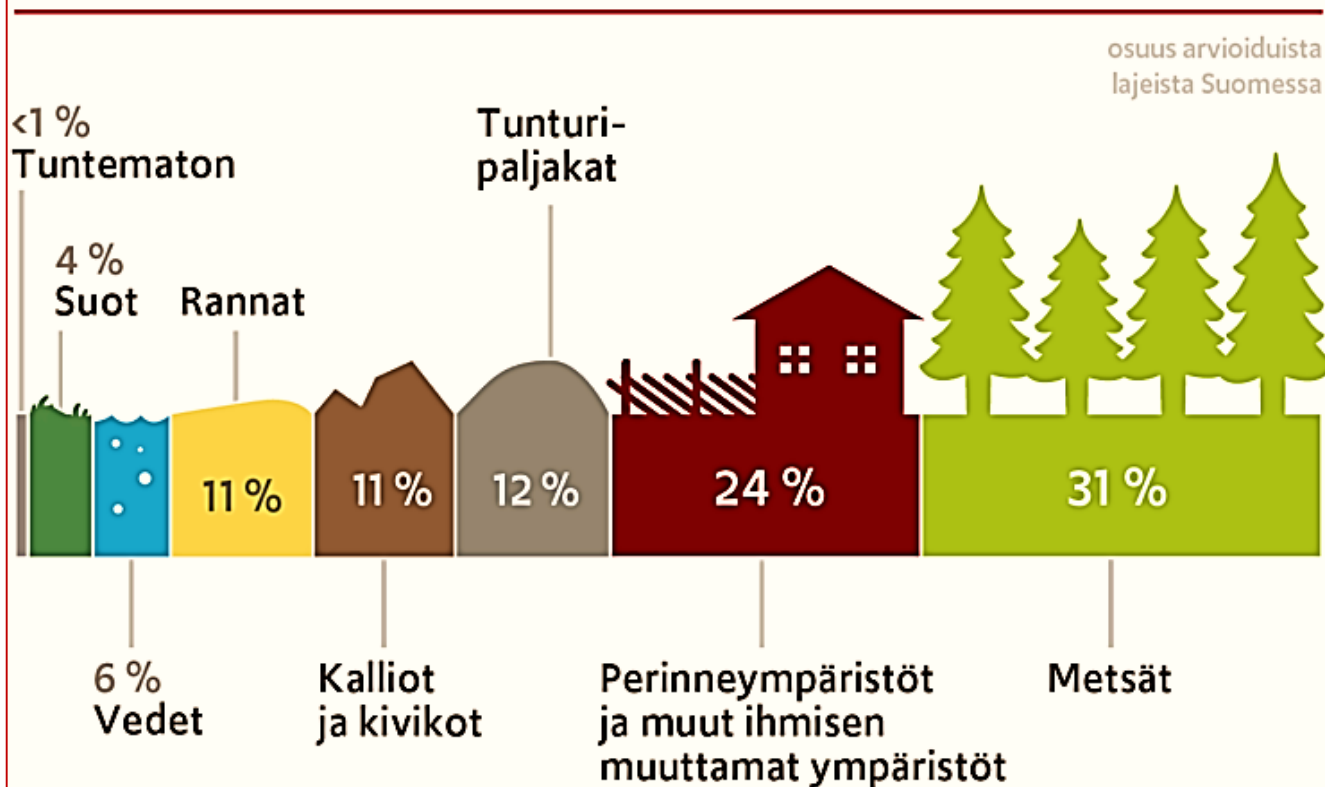
- Arviointi 2019 n. 22 000 lajille: uhanalaisuus lisääntynyt 10 vuodessa 10,5 % → 11,9 %
- Lähes 1/3 selkärangkaisista lajeista uhanalaisia – etenkin linnuilla kehitys huolestuttava: esim. hömötiaisen kanta vähentynyt yli puolella n. 10 vuodessa (erittäin uhanalainen)

Suurin syy lajien uhanalaistumiseen on niiden elinympäristöjen väheneminen ja laadullinen heikkeneminen

S Y K E

Uhanalaisia lajeja elää eniten metsissä ja perinneympäristöissä. Ilmastomuutos uhkaa erityisesti tunturilajeja

Lähde: Ympäristöministeriö, SYKE, Metsähallitus & LUOMUS 2019: Suomen lajisto jatkaa uhanalaistumista -esite

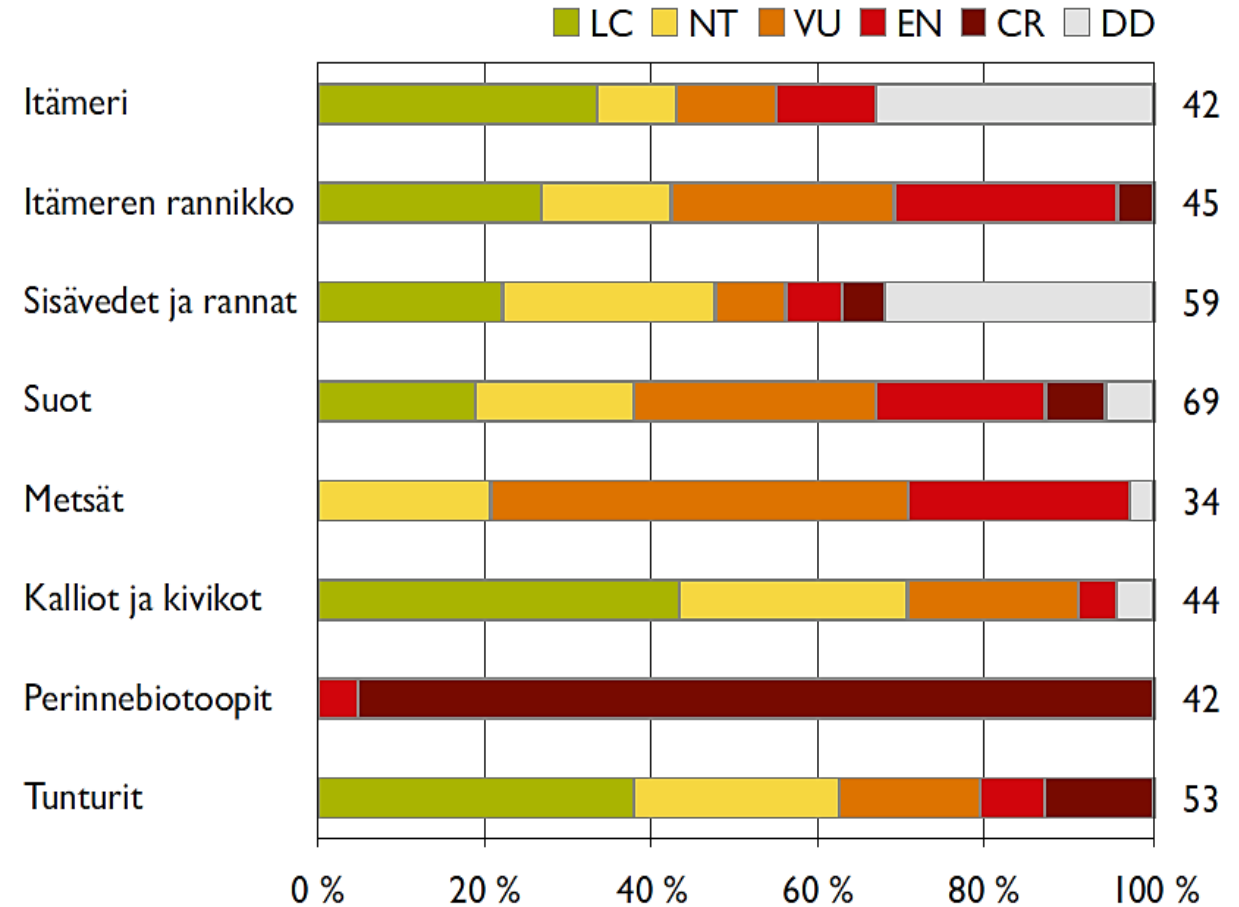
Toimintaympäristö 2020: luontotyypit

Suomen luontotyypeistä uhanalaisia 48 %

Ei käännettä parempaan 10 vuodessa

- Arvioinnit 2008 ja 2018 n. 400:lle luontotyyppille
- Kehityssuunta arvioitiin heikkeneväksi 57 %:lla ja paranevaksi vain 5 %:lla
- Tilanne paranee lähinnä rehevöitymisestä ja ilmastonmuutoksesta hyötyvillä luontotyypeillä
- Arviointi perustui luontotyyppien määrän ja laadun muutoksiin ja harvinaisuuteen

a) Koko maa

Osuus luontotyyppien lukumäärästä

SYKE

Uhanalaisiksi luetaan luokat VU (vaarantunut), EN (erittäin uhanalainen) ja CR (äärimmäisen uhanalainen)

Lain rakenne

NYKYINEN LSL

- 1 luku Yleiset säännökset
- 1a luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen
- 2 luku Luonnonsuojelusuunnittelu
- 3 luku Luonnonsuojelualueet ja luonnonmuistomerkit
- 4 luku Luontotyyppien suojelu
- 5 luku Maiseman suojelu
- 6 luku Eliölajien suojelu
- 7 luku Luonnonsuojelun toteuttaminen
- 8 luku Toimenpidekiellot, pakkokeinot ja rangaistukset
- 9 luku Muutoksenhaku
- 10 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset
- 11 luku Erinäiset säännökset
- 12 luku Voimaantulosäännökset

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

UUSI LSL

- 1 luku Yleiset säännökset
- 2 luku Luonnonsuojelun hallinto ja muut toimijat**
- 3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu
- 4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen**
- 5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto
- 6 luku Luonnonsuojelualueet
- 7 luku Luontotyyppien suojelu
- 8 luku Eliölajien suojelu
- 9 luku Eliölajien yksilöiden hallussapito, vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti**
- 10 luku Maiseman suojelu ja luonnonmuistomerkit
- 11 luku Vapaaehtoinen ekologinen kompensatio**
- 12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoituksiin ja korvaukset
- 13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja tiedottaminen**
- 14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset
- 15 luku Muutoksenhaku
- 16 luku Voimaantulosäännökset

Keskeisiä muutoksia nykyiseen lakiin

- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen lain tavoitteisiin ja luonnonsuojelun suunnitteluun
- Saamelaiskulttuurin suojan vahvistaminen kv-sopimusten ja perustuslain mukaisesti
- Lain yleisten säännösten ajantasaistaminen
- Viranomaisten roolien tarkentaminen ja selkeyttäminen
- Luonnonsuojelusuunnittelun ja osallistumisen vahvistaminen – sekä keinot että oikeusperusta
- LS-alueiden sääntelyn ajantasaistaminen – esim. vieraslajit, metsästys, malminetsinnän rajoitukset
- Luontotyyppien suojelun monipuolistaminen – mm. uhanalaiset luontotyypit asetukseen
- Lajisuojelun tarkentaminen ja osittainen vahvistaminen – esim. ”direktiivipoikkeukset” LSL:iin
- Rangaistavuuden yksilöinti – perustuslain tarkkuus- ja täsmällisyysvaatimus
- Luontotiedon hallinnan kehittäminen
- Vapaaehtoisen ekologisen kompensaation sisällyttäminen lakiin

Lain keskeisten uudistusten taloudelliset kytkennät

Luonnonsuojelusuunnittelu sekä suojelun ja hoidon tukeminen (luvut 3 – 4)

Lakiin jäävät säännökset

- Luonnonsuojeluohjelmat
- Vapaaehtoisen suojelun tukimekanismit, joista säädetty 2020 (luku 1a), niiden hakeminen ja päätöksenteko

Mitä keskeistä uutta?

- **Säännökset vapaaehtoisista suojeluohjelmista (kuten Helmi ja Metso)**
- **Rahallinen avustus tavarán ja palvelun rinnalle**

Taloudellinen kytkentä

- Rahallisessa avustuksessa kyse valtionavustuslain 5 §:n erityisavustuksesta
- Maanomistajille ja muille paikallisille uusia liiketoimintamahdollisuuksia
- Välilliset taloudelliset vaikutukset luonto- ja maisemakohteiden ennallistamisen, kunnostamisen ja hoidon kautta, mistä epäsuoraa taloudellista hyötyä alueellisesti, kuntatalouteen tai maanomistajalle.
- Hyötyjä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten ja elinympäristön viihtyisyyden parantumisesta: heijastuu lähialueiden tonttimaan arvoon.
- Monimuotoisuuden käytöstä riippumattomat arvot (taloudellisesti mitattuina) paranisivat.

Natura 2000 –verkosto, luonnonsuojelualueet ja maisemanhoitoalueet (luvut 5 – 6 ja 10)

Lakiin jäävät säännökset

- Natura 2000 –verkoston säännökset
- Luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännökset ja hallinnointi
- Maisematason suojelu
- Luonnonmuistomerkkien suojelu

Mitä keskeistä uutta?

- Malminetsinnän kieltö kansallis- ja luonnonpuistoissa sekä valtion muilla suojelualueilla Metsähallituksen luvalla tarkennetuin edellytyksin.

Taloudellinen kytkentä

- Varsinainen kaivostoiminta ei nykyisinkään mahdollista luonnonsuojelualueilla - edellyttää luonnonsuojelualan lakkauttamista tai rauhoitussäännösten lieventämistä
- Malminetsintä kansallis- ja luonnonpuistoissa vähäistä
- Malminetsintä edellytysten täytyessä jatkossakin mahdollista sekä valtion muilla luonnonsuojelualueilla että suojelualueiden ulkopuolella.
- Ennen lain voimaantuloa saavutetut oikeudet jäisivät voimaan - valtiolla olisi mahdollisuus lunastaa, mutta käytännössä varsin harvinaista

Luontotyyppien suojelu (luku 7)

Lakiin jäävät säännökset

- Suojeltujen luontotyyppien rajauspäätös ja suojelun sisältö ennallaan
- Korvaus- ja poikkeusmahdollisuus

Mitä olennaista uutta?

- Luontotyyppien lista päivitetään
- **Lakiin perustuva heikentämiskielto (serpentiinikalliot ym. ja rannikon avoimet dyynit)**
- Uhanalaiset luontotyypit asetukseen - **huomioon ottaminen muussa lainsäädännössä säädetysti**
- **Vesilain luontotyyppisuojaan purot, lähteiköt (nyk. lähteet) ja kalkkilammet**

Taloudellinen kytkentä

- Vaikutukset maanomistajien taloudelliseen asemaan arvioitu vähäiseksi – valtion korvausvelvollisuus
- Suojeltavat luontotyypit alueellisesti rajallisia
- Vaikutus valtion verotuloihin marginaalinen
- Uhanalaiset luontotyypit informatiivinen säännös – esim. metsätaloudessa suurelta osin jo edellytetty huomioitavan metsäsertifioinnin ehdoissa.
- Tiukasti suojeltavat luontotyypit inventointi keskeistä, ja esimerkiksi hallituksen esityksen jättämisen jälkeen serpentiinikallioita koskeva tieto on tarkentunut ja niiden kattama pinta-ala olisi hallituksen esityksessä arvioitua hieman laajempi.

Vapaaehtoinen ekologinen kompensatio (luku 11)

Mitä uutta?

- Ekologisen kompensaation alueelliset ja luonnontieteelliset kriteerit: hyvitetään heikennettävää luontoarvoa toisaalla
- Lisäisyys = Ei ole muuhun lainsäädäntöön tai velvoitteeseen perustuvaa velvollisuutta
- Ensisijaisesti hyvittävin toimin, kriteerien täytyessä suojeluhyvitys hyväksyttävä
- Maanomistajan vapaaehtoiselle luonnonarvojen tuottamiselle viranomaisvarmennus
- Taloudellisen toimijan vapaaehtoisen hyvityksen viranomaisvarmennus ja tiedon saatavuus (kompensaatiorekisteri)

Taloudellinen kytkentä

- Vapaaehtoista toimintaa: ei yrityksille tai kotitalouksille sääntelytaakkaa
- Toiminnanharjoittajat ovat jo tehneet, kun poikkeusluvan edellytyksenä olevaa suojelutason heikentymättömyyttä ei ole voitu saavuttaa ilman hyvittäviä toimenpiteitä
- Kustannuslisäys (mukaan lukien suunnittelu- ja toteutuskustannukset sekä hallinnolliset ja transaktiokustannukset) noin 1–5 % hankkeen kokonaiskustannuksista
- Kunnille uudenlainen tapa turvata luonnonarvoja ja rahoittaa niitä

Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset (luku 12)

Lakiin jäävät säännökset

- Luonnonsuojeluohjelmien oikeusvaikutukset
- Lunastusta koskevat säännökset
- Korvauksia koskevat säännökset

Mitä uutta?

- Kumulatiivinen vaikutus huomioidaan
- **Maanomistajan oikeus vaatia lunastusta 4 v kuluttua lainvoimaisesta valtioneuvoston Natura 2000 – verkostopäätöksestä, jos toteutustapana luonnonsuojelulaki**
- **Korvaussäätelyn ajantasaistaminen ja selkeyttäminen (jako 3 pykälään)**

KIITOS

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

#luonnonsuojelulaki